

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาวิจัย

ในปัจจุบันหากเรามองถึงสภาพสังคมของคนไทยที่เกี่ยวข้องกันกับปัญหาในด้านอาชญากรรมที่เกิดขึ้นจะเห็นได้ว่ามีแนวโน้มของอาชญากรรมที่เพิ่มมากขึ้นและมีระดับความรุนแรงของอาชญากรรมที่สูงขึ้นอีกด้วยเช่นเดียวกัน โดยที่เราสามารถดูจากสถิติในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมที่มีระดับความรุนแรงสูงที่เกิดขึ้นของเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงสถิติอาชญากรรมที่มีความรุนแรงสูง ทัวราชอาณาจักร ระหว่างปี
พ.ศ. 2540 - 2542

ประเภทคดี / ปี	ปี 2540	ปี 2541	ปี 2542
ความผิดคดีชีวิต ร่างกาย และเพศ (เช่น คดีฆ่า , ทำร้ายร่างกาย , ข่มขืนกระทำชำเรา)	28,946	29,102	31,630
คดีที่น่าสนใจอื่นๆ (เช่น คดีโจรกรรมรถยนต์ , ปล้นและฆ่า , ข่มขืนและฆ่า)	30,204	31,254	33,168

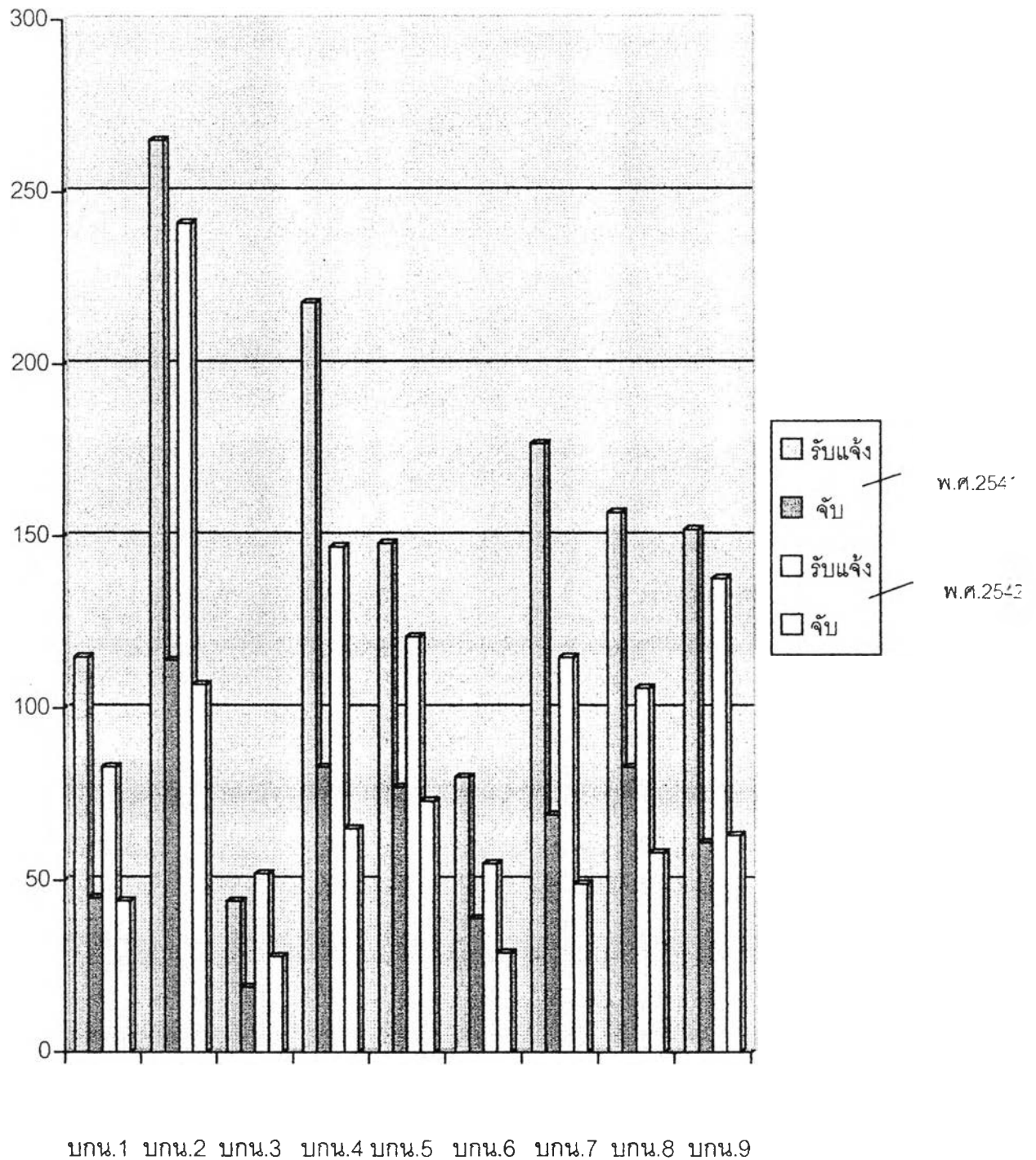
ที่มา: ศูนย์ข้อมูลข้อสนเทศ กรมตำรวจ

ตารางที่ 2 แสดงสถิติรับแจ้งและจับกุมกลุ่มคดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญทั่วประเทศ โดยแบ่งเป็น
เขตพื้นที่ กองบัญชาการประจำเดือน มกราคม – กันยายน พ.ศ. 2542

เขตพื้นที่	ประชากร	รับแจ้ง	จับกุม	อัตรารับแจ้ง (ต่อ 1 แสนคน)	ผลการจับกุม ร้อยละ
บชน.	5,604,772	1,031	459	18.40	44.52
ภาค 1	5,290,859	760	337	14.36	44.34
ภาค 2	4,064,872	575	258	14.15	44.87
ภาค 3	10,552,317	397	221	3.76	55.67
ภาค 4	10,543,524	830	280	7.87	33.73
ภาค 5	5,776,720	487	228	8.43	46.82
ภาค 6	6,314,617	565	241	8.95	42.65
ภาค 7	4,723,681	648	285	13.72	43.98
ภาค 8	3,769,194	830	435	22.02	52.41
ภาค 9	4,175,671	838	269	20.07	32.10
รวม	60,816,227	6,972	3,029	11.46	43.45

ที่มา : กองบัญชาการตำรวจนครบาล

ตารางที่ 3 แสดงแผนภูมิเปรียบเทียบการรับแจ้งคดีกับการจับกุมระหว่างปี พ.ศ.2541 กับปีพ.ศ.2542

ตารางที่ 4 แสดงคดีอุกฉกรรจ์และสะท้อนขวัญของกองบัญชาการตำรวจนครบาล เปรียบเทียบระหว่างปี มกราคม – กันยายน พ.ศ. 2542

ประเภท ความผิด	ม.ค.-ก.ย.2541		ม.ค.-ก.ย.2542		เปรียบเทียบ		จับกุม คดีค้าง เก่า	การประเมินผล การ เป้า	
	รับ แจ้ง	จับ	รับ แจ้ง	จับ	% รับแจ้ง	% จับ		ปฏิบัติ	หมาย
คดีอุกฉกรรจ์	1366	590	1058	516	-308	5.6	0	รับ	ปราบ
ฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา	383	163	293	140	-90	5.2	0	แจ้ง	ปราบ
ปล้นทรัพย์	221	117	153	90	-73	7.1	0	ต่อ	45
ชิงทรัพย์	717	293	577	2672	-140	29.6	0	แสน	ไม่
ลักพาเรียกค่าไถ่	4	2	4	4	0.00	50.0	0	18.40	บรรลุ
วางเพลิง	36	15	31	15	-5	6.7	0		44.52

ที่มา : กองบัญชาการตำรวจนครบาล

ซึ่งเมื่อพิจารณาคุณสมบัติการเกิดอาชญากรรมในประเภทต่าง ๆ แล้ว ยิ่งจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าแนวโน้มของอาชญากรรมในสังคมไทยมีลักษณะที่เพิ่มสูงขึ้น ทั้งในด้านความถี่และความรุนแรงประกอบกับรูปแบบและวิธีการประกอบอาชญากรรมของคนร้ายได้พัฒนารุดหน้าไปอย่างมาก กล่าวคือ มีการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่และอาวุธสงครามมาใช้ในการประกอบอาชญากรรม และการกระทำของคนร้ายมีลักษณะโหดเหี้ยม และไม่ยำเกรงต่อกฎหมายบ้านเมือง เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

ดังนั้นผู้ที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการรักษาความสงบเรียบร้อยและป้องกันปราบปรามอาชญากรรมเป็นหน้าที่โดยตรงของ เจ้าหน้าที่ตำรวจ ที่ต้องเป็นผู้มีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายรวมทั้งให้ความคุ้มครองสวัสดิภาพชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนที่อยู่ในสังคม

เจ้าหน้าที่ตำรวจ นั้นเป็นกลไกที่สำคัญของรัฐที่เกี่ยวข้องโดยตรงต่อการสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม ตำรวจนั้นเป็นเจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรมหน่วยแรกที่เข้าสัมผัสกับประชาชนและเป็นเจ้าพนักงานของรัฐเพียงฝ่ายเดียวที่เข้าสัมผัสกับประชาชนทุกระดับตลอด 24 ชั่วโมงต่อวันและ 7 วันต่อสัปดาห์ และเป็นข้าราชการ กลุ่มเดียวในสังคมที่ถืออาวุธในการปฏิบัติหน้าที่การงานในยามบ้านเมืองสงบสุข

เป็นการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวเนื่องกับการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในสังคมเพื่อให้สังคมนั้น ๆ อยู่กันอย่างสงบสุขปราศจากอาชญากรรมหรืออย่างน้อยก็สามารถควบคุมอาชญากรรมให้อยู่ในวงจำกัดเท่าที่จะทำได้ จากการที่สภาพแวดล้อมทางสังคมในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทำให้สภาพปัญหาอาชญากรรมและปัญหาสังคมต่างๆ เพิ่มมากขึ้นและมีแนวโน้มที่มีลักษณะความรุนแรงเพิ่มสูงขึ้นดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ในการปฏิบัติราชการตามหน้าที่ของเจ้าพนักงานของรัฐเพื่อความสงบสุขเรียบร้อยภายในบ้านเมืองนั้น ก็ย่อมมีความสำคัญเป็นอย่างมากในการที่จะต้องควบคุมป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อความสงบสุขของสังคมนั้นๆ (อภิศักดิ์ เล่าห์ทวี, 2541:2-3)

กล่าวโดยทั่วไปงานของตำรวจนั้น (อมร ราชณรงค์, 2539:2) ได้กล่าวไว้ว่า "งานของตำรวจเป็นงานที่เกี่ยวข้องกันกับการป้องกันระวางและการปราบปรามการกระทำผิดทางอาญาของบุคคลประเภทอาชญากรและไม่ใช่อาชญากร ไม่ว่าจะการกระทำนั้นเป็นการกระทำโดยเจตนาหรือบังเอิญก็ตาม" ซึ่ง (กริช ปัจฉิมสวัสดิ์ 2504:41) ได้กล่าวถึงเรื่องเดียวกันว่า "จุดมุ่งหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจก็คือ คุ้มครองชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนให้พ้นเงื้อมมือของอาชญากรและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ"

โดยที่เราสามารถแบ่งหน้าที่ของตำรวจได้คร่าว ๆ เป็น 6 ประการใหญ่ ๆ คือ

1.หน้าที่รักษากฎหมาย (Enforcing the Laws) โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายที่มีลักษณะในทางอาญาโดยที่เจ้าหน้าที่ตำรวจมีหน้าที่ป้องกันมิให้สังคมเกิดความเสียหายหรือเป็นอันตรายอันเนื่องมาจากการกระทำผิดกฎหมายและหากมีผู้กระทำความผิดเกิดขึ้น ตำรวจก็มีหน้าที่ที่จะต้องจับกุมมาดำเนินคดีฟ้องร้องตามขั้นตอนของกฎหมายต่อไป

2.หน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อย (Preserving the Peace) หมายถึงการที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องคอยตรวจตราดูแลมิให้มีสิ่งใดสิ่งหนึ่งมาทำลายความสงบเรียบร้อยของประชาชนหากเกิดปัญหาขึ้น ตำรวจก็ต้องเข้าไปป้องกันแก้ไขช่วยเหลือบำบัดให้สิ่งที่เกิดขึ้นมานั้นสงบเรียบร้อยหรือให้บรรเทาเบาบางลง

3.หน้าที่ป้องกันชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนมิให้เป็นอันตราย (Protecting Life and Property) การป้องกันชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนนี้เป็นการป้องกันจากอันตรายทุกอย่างเท่าที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

4.หน้าที่ในการสืบสวน (Investigation) ในกรณีก่อนและหลังที่จะมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น เพื่อเป็นการบรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้นและเพื่อให้สืบทราบตัวผู้กระทำความผิด ดังนั้นการสืบสวนต้องกระทำด้วยความยุติธรรม เพื่อที่จะได้ตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษจริง ๆ

5. หน้าที่ในการให้บริการแก่ประชาชน (Service) เป็นเรื่องที่เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องให้ความช่วยเหลือ ให้ความสะดวกแก่ประชาชนในด้านต่าง ๆ

6. หน้าที่พิเศษในเรื่องต่าง ๆ เช่น การอารักขาบุคคลสำคัญ ออกรบและป้องกันข้าศึกในยามสงคราม

จะเห็นได้ว่าหน้าที่ของตำรวจนั้นมีหน้าที่อย่างกว้างขวาง ตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น โดยที่มีหน่วยงานหนึ่งที่มีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อย มีความใกล้ชิดกับประชาชนมาก และมักจะเผชิญหน้ากับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอยู่เสมอ ๆ ก็คือ “เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ” นั่นเอง

สุลักษณ์ แก้วไพจิตร (2539:15) ได้อธิบายถึงลักษณะของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจไว้ว่า “เจ้าหน้าที่สายตรวจ” นั้นจะต้องมีการปฏิบัติงานอยู่ตลอด 24 ชั่วโมง เพื่อตรวจลาดตระเวนสังเกตการณ์ ดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยภายในเขตท้องที่ ระวังเหตุร้าย ตลอดจนจับกุมผู้กระทำความผิดตามกฎหมาย ถ้าพื้นที่ใดไม่มีเจ้าหน้าที่ตำรวจออกไปตรวจตราพื้นที่นั้นจะมีโอกาสเกิดการประกอบอาชญากรรมสูงขึ้นไปด้วย ซึ่งงานของสายตรวจนั้นถือว่ามีค่ามากในการป้องกันอาชญากรรมที่จะเกิดขึ้นภายในเขตพื้นที่และเมื่อมีเหตุอาชญากรรมเกิดขึ้นก็เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่สายตรวจในการที่จะไประงับเหตุที่เกิดขึ้น นอกจากนั้นเจ้าหน้าที่สายตรวจยังได้ช่วยงานของเจ้าพนักงานสอบสวน เพราะสายตรวจจะเป็นบุคคลแรกที่เข้าไปในสถานที่เกิดเหตุได้ก่อนคนอื่น ภารกิจของเจ้าหน้าที่สายตรวจจึงนับได้ว่าเป็นค่ามากเป็นอย่างมาก จากปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นซึ่งมีระดับความรุนแรงที่มีแนวโน้มสูง แต่การปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานตำรวจที่มีต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมนั้นยังมีความแตกต่างกันมาก ย่อมจะส่งผลไปยังความสงบเรียบร้อยในสังคมอีกด้วย ถ้าหากว่าประสิทธิภาพในการทำงานของเจ้าหน้าที่สายตรวจไม่เป็นผลหรือต่ำลงการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมก็จะเลวลงไปด้วย

โดยปกติแล้วการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจจะเน้นการปราบปรามอาชญากรรมมากกว่าการป้องกันการเกิดอาชญากรรม โดยที่มีหลักแนวคิดที่ว่า การป้องกันและการปราบปรามจะเกิดประสิทธิผลและเกิดประสิทธิภาพเพียงใดนั้นย่อมขึ้นกับการเอาใจใส่ในการปฏิบัติงานกล่าวคือ ถ้าเจ้าพนักงานตำรวจปฏิบัติงานอย่างเข้มแข็งก็จะทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ

จากปัญหาดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นนิสิตปริญญาโท ทางด้านสังคมวิทยา มหาวิทยาลัย สาขาอาชีวศึกษาและงานยุติธรรม ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งมีความสนใจในเรื่องเกี่ยวกับประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจในการปราบปรามอาชญากรรมในคดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ เช่น ฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา ปล้นทรัพย์ ชิงทรัพย์ ลักพาเรียกค่าไถ่ วางเพลิง นั้นว่า เพราะสาเหตุใดที่ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจจึงไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพได้ดีเท่าที่ควร และมีปัจจัยอะไรบ้างที่จะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปราบปรามอาชญากรรมในคดีอุกฉกรรจ์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ
2. เพื่อศึกษาภูมิหลังทางสังคมของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจที่ปฏิบัติงานในด้านการปราบปรามอาชญากรรม
3. เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานปราบปรามอาชญากรรม ในคดีอุกฉกรรจ์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ และแนวทางในการแก้ไขปัญหา

ขอบเขตของการวิจัย

ในการทำวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะทำการศึกษาเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปราบปรามอาชญากรรมในคดีอุกฉกรรจ์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ และเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการวิจัยผู้วิจัยจึงกำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

1. โดยศึกษาเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ ที่ประจำอยู่ตามสถานีตำรวจนครบาล ในสังกัด กองบัญชาการตำรวจนครบาล ซึ่งรับผิดชอบดูแลพื้นที่กรุงเทพมหานครทั้งหมด ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักหน่วยหนึ่งในการปราบปรามอาชญากรรมโดยเฉพาะอาชญากรรมที่มีความรุนแรงสูง เพราะเจ้าหน้าที่สายตรวจนั้นจะต้องเข้าไปมีส่วนในการระงับเหตุต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น จึงเป็นกลุ่มที่มีหน้าที่โดยตรงต่อการปราบปรามอาชญากรรม

2. เพื่อทำการประเมินประสิทธิภาพในการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจซึ่งพิจารณาผลการประเมินโดยตัวของเจ้าหน้าที่ตำรวจเอง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อทราบถึงภูมิหลังของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจในการปราบปรามอาชญากรรมที่มีความรุนแรงสูง

2. เพื่อทราบถึงประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจในการปราบปรามอาชญากรรมที่อุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ

3. เพื่อเข้าใจปัญหา อุปสรรค ข้อขัดข้อง และนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน และเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานมากยิ่งขึ้น

4. เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาแก่ผู้สนใจทั่ว ๆ ไป